BG 02
അഥ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ . സാംഖ്യയോഗഃ

സഞ്ജയ ഉവാച .
ത+ന്തഥാ കൃപയാ-വിഷ്ട-മ+ശ്രു-പൂർണാ-കുലേക്ഷണം .
വിഷീ-ദ+ന്ത-മിദം വാക്യ-മുവാച മധുസൂദനഃ .. 2-1..
PP
സഞ്ജയഃ ഉവാച .
തം തഥാ കൃപയാ ആവിഷ്ടം അശ്രു പൂർണ ആകുല ഈക്ഷണം .
വിഷീദന്തം ഇദം വാക്യം ഉവാച മധു-സൂദനഃ

ശ്രീഭഗവാനുവാച .
കുതസ്ത്വാ കശ്മല-മിദം(വ്) വിഷമേ സമുപ+സ്ഥിതം .
അനാ+ര്യ-ജുഷ്ടമ+സ്വർഗ്യ-മകീർതി-കര-മർജുന .. 2-2..
PP
ശ്രീഭഗവാൻ ഉവാച .
കുതഃ ത്വാ കശ്മലം ഇദം വിഷമേ സമുപസ്ഥിതം .
അനാര്യ ജുഷ്ടം അസ്വർഗ്യം അകീർതി കരം അർജുന

ക്ലൈബ്യം മാ+സ്മ ഗമഃ(ഫ്)പാർഥ നൈത+ത്ത്വ+യ്യുപ-പദ്യതേ .
ക്ഷുദ്രം ഹൃദയ-ദൗർബല്യം(ൻ) ത്യ+ക്ത്വോ+ത്തിഷ്ഠ പര+ന്തപ .. 2-3..
PP
ക്ലൈബ്യം മാ സ്മ ഗമഃ പാർഥ ന ഏതത് ത്വയി അപപദ്യതേ .
ക്ഷുദ്രം ഹൃദയ ദൗർബല്യം ത്യക്ത്വാ ഉത്തിഷ്ഠ പരന്തപ

അർജുന ഉവാച .
കഥം ഭീഷ്മ-മഹം സങ്ഖ്യേ+ദ്രോണ+ഞ്ച മധുസൂദന .
ഇഷുഭിഃ(ഫ്)പ്രതിയോത്സ്യാമി പൂജാർഹാ-വരി-സൂദന .. 2-4..
PP
അർജുനഃ ഉവാച .
കഥം ഭീഷ്മം അഹം സങ്ഖ്യേ ദ്രോണം ച മധുസൂദന .
ഇഷുഭിഃ പ്രതിയോത്സ്യാമി പൂജാ അർഹൗ അരിസൂദന

ഗുരൂന-ഹത്വാ ഹി മഹാനുഭാവാൻ
ശ്രേയോ ഭോ+ക്തും ഭൈ+ക്ഷ്യമ-പീഹ ലോകേ .
ഹ+ത്വാർഥ-കാമാംസ്തു ഗുരൂനി-ഹൈവ
ഭു+ഞ്ജീയ ഭോഗാൻ രുധിര+പ്രദിഗ്ധാൻ .. 2-5..

PP
ഗുരൂൻ അഹത്വാ ഹി മഹാ അനുഭാവാൻ
ശ്രേയഃ ഭോക്തും ഭൈക്ഷ്യം അപി ഇഹ ലോകേ .
ഹത്വാ അർഥ കാമാൻ തു ഗുരൂൻ ഇഹ ഏവ
ഭുഞ്ജീയ ഭോഗാൻ രുധിര പ്രദിഗ്ധാൻ

ന ചൈത+ദ്വിദ്മഃ(ഖ്)കത-ര+ന്നോ ഗരീയോ
യ+ദ്വാ ജയേമ യദി വാ നോ ജയേയുഃ .
യാനേവ ഹ-ത്വാ ന ജിജീ-വിഷാമ-
സ്തേഽവ+സ്ഥിതാഃ(ഫ്)പ്രമുഖേ ധാർതരാഷ്ട്രാഃ .. 2-6..
PP
ന ച ഏതത് വിദ്മഃ കതരത് നഃ ഗരീയഃ
യത് വാ ജയേമ യദി വാ നഃ ജയേയുഃ .
യാൻ ഏവ ഹത്വാ ന ജിജീവിഷാമഃ
തേ അവസ്ഥിതാഃ പ്രമുഖേ ധാർതരാഷ്ട്രാഃ

കാർപ+ണ്യ-ദോഷോ-പഹത+സ്വഭാവഃ(ഫ്)-
പൃച്ഛാമി+ത്വാം(ൻ) ധർമ-സമ്മൂഢ-ചേതാഃ .
യ+ച്ഛ്രേയസ് സ്യാ+ന്നി+ശ്ചിതം ബ്രൂഹി ത+ന്മേ
ശി+ഷ്യസ്തേഽഹം ശാധി മാ+ന്ത്വാം പ്രപന്നം .. 2-7..
PP
കാർപണ്യ ദോഷ ഉപഹത സ്വ-ഭാവഃ
പൃച്ഛാമി ത്വാം ധർമ സമ്മൂഢ ചേതാഃ .
യത് ശ്രേയഃ സ്യാത് നിശ്ചിതം ബ്രൂഹി തത് മേ
ശിഷ്യഃ തേ അഹം ശാധി മാം ത്വാം പ്രപന്നം

ന ഹി+പ്രപ+ശ്യാമി മമാ-പനു+ദ്യാ+
ദ്യ+ച്ഛോക-മു+ച്ഛോഷണ-മി+ന്ദ്രി-യാണാം .
അവാ+പ്യ ഭൂമാ-വസ-പ+ത്ന-മൃ+ദ്ധം
രാജ്യം സുരാണാ-മപി ചാധിപ+ത്യം .. 2-8..
PP
ന ഹി പ്രപശ്യാമി മമ അപനുദ്യാദ്
യത് ശോകം ഉച്ഛോഷണം ഇന്ദ്രിയാണാം .
അവാപ്യ ഭൂമൗ അസപത്നം ഋദ്ധം
രാജ്യം സുരാണാം അപി ച ആധിപത്യം

സ+ഞ്ജയ ഉവാച .
ഏവമു+ക്ത്വാ ഹൃഷീകേശം()ങ് ഗുഡാകേശഃ(ഫ്) പരന്തപ .

ന യോഥ്സ്യ ഇതി ഗോവിന്ദ-മു+ക്ത്വാ തൂഷ്ണീം ബഭൂ-വഹ .. 2-9..
PP
സഞ്ജയഃ ഉവാച .
ഏവം ഉക്ത്വാ ഹൃഷീകേശം ഗുഡാകേശഃ പരന്തപ .
ന യോത്സ്യേ ഇതി ഗോവിന്ദം ഉക്ത്വാ തൂഷ്ണീം ബഭൂവ ഹ

തമുവാച ഹൃഷീകേശഃ(ഫ്)പ്രഹസ+ന്നിവ ഭാരത .
സേനയോ-രുഭയോർമ+ധ്യേ വിഷീദന്ത-മിദം(വ്) വചഃ .. 2-10..
PP
തം ഉവാച ഹൃഷീകേശഃ പ്രഹസൻ ഇവ ഭാരത .
സേനയോഃ ഉഭയോർമധ്യേ വിഷീദന്തം ഇദം വചഃ

ശ്രീഭഗവാനുവാച .
അശോ+ച്യാ-ന+ന്വ-ശോചസ്ത്വം പ്ര+ജ്ഞാ-വാദാംശ്ച ഭാഷസേ . ഗതാ-
സൂന-ഗതാ-സൂംശ്ച നാനു-ശോച+ന്തി പ+ണ്ഡിതാഃ .. 2-11..
PP
ശ്രീ ഭഗവാൻ ഉവാച .
അശോച്യാൻ അന്വശോചഃ ത്വം പ്രജ്ഞാ-വാദാൻ ച ഭാഷസേ .
ഗത അസൂ ൻ അഗത അസൂൻ ച ന അനുശോചന്തി പണ്ഡിതാഃ

ന+ത്വേ-വാഹം(ഞ്) ജാതു നാസം(ൻ) ന+ത്വ+ന്നേമേ ജനാധിപാഃ .
ന ചൈവന ഭവി+ഷ്യാമസ് സർവേ വയമതഃ(ഫ്) പരം .. 2-12..
PP
ന തു ഏവ അഹം ജാതു ന ആസം ന ത്വം ന ഇമേ ജന-അധിപാഃ .
ന ച ഏവ ന ഭവിഷ്യാമഃ സർവേ വയം അതഃ പരം

ദേഹിനോ്സ്മി+ന്യഥാ ദേഹേ കൗമാരം(യ്) യൗവനം(ഞ്) ജരാ .
തഥാ ദേഹാ+ന്തര+പ്രാപ്തിർ-ധീരസ്ത+ത്രന മു+ഹ്യതി .. 2-13..
PP
ദേഹിനഃ അസ്മിൻ യഥാ ദേഹേ കൗമാരം യൗവനം ജരാ .
തഥാ ദേഹ അന്തർ പ്രാപ്തിഃ ധീരഃ തത്ര ന മുഹ്യതി

മാത്രാ+സ്പർശാസ്തു കൗ+ന്തേയ ശീതോഷ്ണ-സുഖ-ദുഃ(ഖ്)ഖദാഃ .
-->ആഗമാ-പായിനോ്നിത്യാസ്-താംസ്തി-തി+ക്ഷ+സ്വ ഭാരത .. 2-14..
PP
മാത്രാ-സ്പർശാഃ തു കൗന്തേയ ശീത ഉഷ്ണ സുഖ- ദുഃ(ഖ്)ഖദാഃ . ആഗമ
അപായിനഃ അനിത്യാഃ താൻ തിതിക്ഷസ്വ ഭാരത

യം ഹി ന+വ്യഥയ+ന്ത്യേതേ പുരുഷം പുരുഷർഷഭ .
സമദുഃ(ഖ്)ഖ സുഖം(ൻ)ധീരം സോഽമൃ-ത+ത്വായ ക+ല്പതേ .. 2-15..
PP
യം ഹി ന വ്യഥയന്തി ഏതേ പുരുഷം പുരുഷ ഋഷഭ .
സമ-ദുഃ(ഖ്)ഖ സുഖം ധീരം സഃ അമൃതത്വായ കല്പതേ

നാസതോ വി+ദ്യതേ ഭാവോ നാഭാവോ വി+ദ്യതേ സതഃ .
ഉഭയോ-രപി ദൃഷ്ടോഽ+ന്തസ് ത്വനയോസ് ത+ത്ത്വ-ദർശിഭിഃ .. 2-16..
PP
ന അസതഃ വിദ്യതേ ഭാവഃ ന അഭാവഃ വിദ്യതേ സതഃ .
ഉഭയോഃ അപി ദൃഷ്ടഃ അന്തഃ തു അനയോഃ തത്ത്വ ദർശിഭിഃ

അവിനാശി തു ത+ദ്വി+ദ്ധി യേന സർവമിദ+ന്തതം .
വിനാശ-മ+വ്യയ+സ്യാ+സ്യ ന ക+ശ്ചിത്കർതു-മർഹതി .. 2-17..
PP
അവിനാശി തു തത് വിദ്ധി യേന സർവം ഇദം തതം .
വിനാശം അവ്യയസ്യ അസ്യ ന കശ്ചിത് കർതും അർഹതി

അ+ന്തവ+ന്ത ഇമേ ദേഹാ നി+ത്യ+സ്യോ+ക്താശ് ശരീരിണഃ .
അനാ-ശിനോഽ+പ്ര-മേയസ്യ തസ്മാ+ദ്യു+ധ്യ+സ്വ ഭാരത .. 2-18..
PP
അന്തവന്തഃ ഇമേ ദേഹാഃ നിത്യസ്യ ഉക്താഃ ശരീരിണഃ .
അനാശിനഃ അപ്രമേയസ്യ തസ്മാത് യുധ്യസ്വ ഭാരത

യ ഏനം(വ്) വേ+ത്തി ഹ+ന്താരം(യ്) യ+ശ്ചൈനം മ+ന്യതേ ഹതം .
ഉഭൗ തൗ ന വിജാനീതോ നായം ഹന്തിന ഹ+ന്യതേ .. 2-19..
PP
യഃ ഏനം വേത്തി ഹന്താരം യഃ ച ഏനം മന്യതേ ഹതം .
ഉഭൗ തൗ ന വിജാനീതഃ ന അയം ഹന്തി ന ഹ+ന്യതേ

ന ജായതേ+മ്രിയതേ വാ കദാചിൻ-
ന്നായം ഭൂത്വാ ഭവിതാ വാ ന ഭൂയഃ .
അജോ നിത്യശ് ശാശ്വതോഽയ+മ്പുരാണോ
ന ഹ+ന്യതേ ഹ+ന്യമാനേ ശരീരേ .. 2-20..
PP
ന ജായതേ മ്രിയതേ വാ കദാചിത്
ന അയം ഭൂത്വാ ഭവിതാ വാ ന ഭൂയഃ .
അജഃ നിത്യഃ ശാശ്വതഃ അയം പുരാണഃ

ന ഹന്യതേ ഹന്യമാനേ ശരീരേ

വേദാ-വിനാ-ശിനം(ൻ)നിത്യം(യ്)യ ഏന-മജ-മ+വ്യയം .
കഥം സ പുരുഷഃ(ഫ്) പാർഥ കം(ങ്)ഘാതയതി ഹ+ന്തി കം .. 2-21..
PP
വേദ അവിനാശിനം നിത്യം യഃ ഏനം അജ അവ്യയം .
കഥം സഃ പുരുഷഃ പാർഥ കം ഘാതയതി ഹന്തി കം

വാസാംസി ജീർണാനി യഥാ വിഹായ
നവാനി ഗൃഹ്ണാതി നരോഽപരാണി .
തഥാ ശരീരാണി വിഹായ ജീർണാ+
ന്യന്യാനി സ-യ്യാതി നവാനി ദേഹീ .. 2-22..
PP
വാസാംസി ജീർണാനി യഥാ വിഹായ
നവാനി ഗൃഹ്ണാതി നരഃ അപരാണി .
തഥാ ശരീരാണി വിഹായ ജീർണാനി
അന്യാനി സംയാതി നവാനി ദേഹീ

നൈനം(ഞ്)ഛി+ന്ദ+ന്തി ശസ്ത്രാണി നൈനം(ൻ) ദഹതി പാവകഃ .
ന ചൈനം(ങ്) ക്ലേദയ+ന്ത്യാപോ നശോഷ-യതി മാരുതഃ .. 2-23..
PP
ന ഏനം ഛിന്ദന്തി ശസ്ത്രാണി ന ഏനം ദഹതി പാവകഃ .
ന ച ഏനം ക്ലേദയന്തി ആപഃ ന ശോഷയതി മാരുതഃ ..

അ+ച്ഛേ+ദ്യോഽയ-മദാ+ഹ്യോഽയ-മ+ക്ലേ+ദ്യോഽശോഷ്യ ഏവ ച .
നിത്യസ് സർവ-ഗതസ് സ്ഥാണു-രചലോഽയം സനാതനഃ .. 2-24..
PP
അച്ഛേദ്യഃ അയം അദാഹ്യഃ അയ അക്ലേദ്യഃ അശോഷ്യഃ ഏവ ച .
നിത്യഃ സർവഗതഃ സ്ഥാണുഃ അചലഃ അയം സനാതനഃ

അവ്യ+ക്തോഽയ-മചി+ന്ത്യോഽയ-മവി-കാര്യോഽയ-മു+ച്യതേ .
തസ്മാ-ദേവം(വ്) വിദി+ത്വൈനം(ൻ)നാനു-ശോചിതു-മർഹസി .. 2-25..
PP
അവ്യക്തഃ അയം അചിന്ത്യഃ അയം അവികാര്യഃ അയം ഉച്യതേ .
തസ്മാത് ഏവം വിദിത്വാ ഏനം ന അനുശോചിതും അർഹസി

അഥ ചൈനം(ൻ)നി+ത്യ-ജാതം(ൻ) നിത്യം വാ മ+ന്യസേ മൃതം .
തഥാപി+ത്വം മഹാ-ബാഹോ നൈവം ശോചിതു-മർഹസി .. 2-26..

PP
അഥ ച ഏനം നിത്യ-ജാതം നിത്യം വാ മന്യസേ മൃതം .
തഥാ അപി ത്വം മഹാ-ബാഹോ ന ഏവം ശോചിതും അർഹസി

ജാത+സ്യഹി+ധ്രുവോ മൃത്യുർധ്രുവം(ഞ്) ജ+ന്മ മൃത+സ്യ ച .
തസ്മാദ-പരി-ഹാ+ര്യേർഥേ നത്വം ശോചിതു-മർഹസി .. 2-27..
PP
ജാതസ്യ ഹി ധ്രുവഃ മൃത്യുഃ ധ്രുവം ജന്മ മൃതസ്യ ച .
തസ്മാത് അപരിഹാര്യേ അർഥേ ന ത്വം ശോചിതും അർഹസി

അ+വ്യ+ക്താ-ദീനി ഭൂതാനി+വ്യക്ത-മ+ധ്യാനി ഭാരത .
അ+വ്യ+ക്ത-നിധനാ+ന്യേവ ത+ത്ര കാ പരിദേവനാ .. 2-28..
PP
അവ്യക്ത-ആദീനി ഭൂതാനി വ്യക്ത മധ്യാനി ഭാരത .
അവ്യക്ത നിധനാനി ഏവ തത്ര കാ പരിദേവനാ ..

ആ+ശ്ചര്യ-വത്പ+ശ്യതി ക+ശ്ചിദേന-
മാ+ശ്ചര്യ-വ+ദ്വ-ദതി തഥൈവ ചാന്യഃ .
ആ+ശ്ച+ര്യ-വ+ച്ചൈന-മ+ന്യശ് ശൃണോതി(ശ്)
ശ്രു+ത്വാ+പ്യേനം(വ്) വേദന ചൈവ ക+ശ്ചിത് .. 2-29..
PP
ആശ്ചര്യവത് പശ്യതി കശ്ചിത് ഏനം
ആശ്ചര്യ-വത് വദതി തഥാ ഏവ ച അന്യഃ .
ആശ്ചര്യ-വത് ച ഏനം അന്യഃ ശൃണോതി
ശ്രുത്വാ അപി ഏനം വേദ ന ച ഏവ കശ്ചിത്

ദേഹീ നി+ത്യമ-വ+ധ്യോഽയം(ൻ) ദേഹേ സർവ+സ്യ ഭാരത .
തസ്മാഥ് സർവാണി ഭൂതാനി ന+ത്വം ശോചിതു-മർഹസി .. 2-30..
PP
ദേഹീ നിത്യം അവധ്യഃ അയം ദേഹേ സർവസ്യ ഭാരത .
തസ്മാത് സർവാണി ഭൂതാനി ന ത്വം ശോചിതും അർഹസി

സ്വധർമ-മപി ചാവേ+ക്ഷ്യ നവി-ക+മ്പിതു-മർഹസി .
ധർമ്യാ+ദ്ധി യു+ദ്ധാ+ച്ഛ്രേയോഽ+ന്യത്ക്ഷ+ത്രി-യസ്യന വി+ദ്യതേ .. 2-31..
PP
സ്വ-ധർമം അപി ച അവേക്ഷ്യ ന വികമ്പിതും അർഹസി .
ധർമ്യാത് ഹി യുദ്ധാത് ശ്രേയഃ അന്യത് ക്ഷത്രിയസ്യ ന വിദ്യതേ

യദൃ+ച്ഛയാ ചോപ-പ+ന്നം സ്വർഗ+ദ്വാരമ-പാവൃതം .
സുഖിനഃ(ഹ)ക്ഷത്രിയാഃ(ഫ്) പാർഥ ലഭ+ന്തേ യു+ദ്ധ-മീദൃശം .. 2-32..
PP
യദൃച്ഛയാ ച ഉപപന്നം സ്വർഗ ദ്വാരം അപാവൃതം .
സുഖിനഃ ക്ഷത്രിയാഃ പാർഥ ലഭന്തേ യുദ്ധം ഈദൃശം

അഥ ചേ+ത്ത്വ-മിമം(ൻ)ധർമ്യം സങ്ഗ്രാമ+ന്ന കരി+ഷ്യസി .
തതസ്-സ്വ-ധർമം(ങ്) കീർതി+ഞ്ച ഹി+ത്വാ പാപമ-വാപ്സ്യസി .. 2-33..
PP
അഥ ചേത് ത്വം ഇമം ധർമ്യം സങ്ഗ്രാമം ന കരിഷ്യസി .
തതഃ സ്വ-ധർമം കീർതിം ച ഹിത്വാ പാപം അവാപ്സ്യസി

അകീർതി+ഞ്ചാപി ഭൂതാനി കഥയി+ഷ്യ+ന്തി തേ്+വ്യയാം .
സംഭാവിത+സ്യ ചാകീർതിർ-മരണാ-ദതി-രി+ച്യതേ .. 2-34..
PP
അകീർതിം ച അപി ഭൂതാനി കഥയിഷ്യന്തി തേ അവ്യയാം .
സംഭാവിതസ്യ ച അകീർതിഃ മരണാത് അതിരിച്യതേ

ഭയാ+ദ്രണാദു-പരതം മംസ്യ+ന്തേ+ത്വാം മഹാ-രഥാഃ .
യേഷാ+ഞ്ച+ത്വം ബഹുമതോ ഭൂ+ത്വാ യാ+സ്യസി ലാഘവം .. 2-35..
PP
ഭയാത് രണാത് ഉപരതം മംസ്യന്തേ ത്വാം മഹാ-രഥാഃ .
യേഷാം ച ത്വം ബഹു-മതഃ ഭൂത്വാ യാസ്യസി ലാഘവം

അവാ+ച്യ-വാദാംശ്ച ബഹൂ+ന്വദി+ഷ്യ+ന്തി തവാഹിതാഃ .
നി+ന്ദ+ന്തസ്തവ സാമർഥ്യം(ൻ)തതോ ദുഃ(ഖ്)ഖ-തര+ന്നു കിം .. 2-36..
PP
അവാച്യ വാദാൻ ച ബഹൂൻ വദിഷ്യന്തി തവ ആഹിതാഃ .
നിന്ദന്തഃ തവ സാമർഥ്യം തതഃ ദുഃഖതരം നു കിം

ഹതോ വാ പ്രാപ്സ്യസി+സ്വർഗം(ഞ്) ജിത്വാ വാ ഭോ+ക്ഷ്യസേ മഹീം .
തസ്മാദു+ത്തിഷ്ഠ കൗ+ന്തേയ യു+ദ്ധായ കൃത-നി+ശ്ചയഃ .. 2-37..
PP
ഹതഃ വാ പ്രാപ്സ്യസി സ്വർഗം ജിത്വാ വാ ഭോക്ഷ്യസേ മഹീം . തസ്മാത് ഉത്തിഷ്ഠ കൗന്തേയ യുദ്ധായ കൃത നിശ്ചയഃ

സുഖ-ദുഃ(ഖ്)ഖേ സമേ കൃ+ത്വാ ലാഭാ-ലാഭൗ ജയാ-ജയൗ .
തതോ യുദ്ധായ യു+ജ്യ+സ്വ നൈവം പാപമ-വാപ്സ്യസി .. 2-38..

PP
സുഖ ദുഃഖേ സമേ കൃത്വാ ലാഭ അലാഭൗ ജയ അജയൗ .
തതഃ യുദ്ധായ യുജ്യസ്വ ന ഏവം പാപം അവാപ്സ്യസി

ഏഷാ തേഽഭി-ഹിതാ സാങ്ഖ്യേ ബു+ദ്ധി+ര്യോഗേ+ത്വിമാം ശൃണു .
ബു+ദ്ധ്യാ യു+ക്തോ യയാ പാർഥ കർമ-ബ+ന്ധ+മ്പ്ര-ഹാ+സ്യസി .. 2-39..
PP
ഏഷാ തേ അഭിഹിതാ സാങ്ഖ്യേ ബുദ്ധിഃ യോഗേ തു ഇമാം ശൃണു .
ബുദ്ധ്യാ യുക്തഃ യയാ പാർഥ കർമബന്ധം പ്രഹാ+സ്യസി

നേഹാഭി+ക്രമ-നാശോഽസ്തി+പ്രത്യ-വായോ ന വി+ദ്യതേ .
സ്വല്പ-മ+പ്യ+സ്യ ധർമ+സ്യ+ത്രായതേ മഹതോ ഭയാത് .. 2-40..
PP
ന ഇഹ അഭിക്രമ നാശഃ അസ്തി പ്രത്യവായഃ ന വി+ദ്യതേ .
സു അല്പം അപി അസ്യ ധർമസ്യ ത്രായതേ മഹതഃ ഭയാത്

വ്യവ-സായാ+ത്മികാ ബു+ദ്ധി-രേകേഹ കുരുന+ന്ദന .
ബഹു-ശാഖാ+ഹ്യന+ന്താ+ശ്ച ബു+ദ്ധയോഽ+വ്യവ-സായിനാം .. 2-41..
PP
വ്യവസായ ആത്മികാ ബുദ്ധിഃ ഏകാ ഇഹ കുരു-നന്ദന .
ബഹു-ശാഖാഃ ഹി അനന്താഃ ച ബുദ്ധയഃ അവ്യവസായിനാം

യാമിമാം പുഷ്പിതാം(വ്)വാച+മ്പ്രവ-ദ+ന്ത്യ-വിപ+ശ്ചിതഃ .
വേദ-വാദ-രതാഃ(ഫ്) പാർഥ നാ+ന്യ-ദസ്തീതി വാദിനഃ .. 2-42..
PP
യാം ഇമാം പുഷ്പിതാം വാചം പ്രവദന്തി അവിപശ്ചിതഃ .
വേദ വാദ രതാഃ പാർഥ ന അന്യത് അസ്തി ഇതി വാദിനഃ

കാമാ+ത്മാനസ് സ്വർഗ-പരാ ജ+ന്മ-കർമ-ഫല+പ്രദാം .
ക്രിയാ-വിശേഷ ബഹുലാം ഭോഗൈ+ശ്വ+ര്യ-ഗതി+മ്പ്രതി .. 2-43..
PP
കാമ ആത്മാനഃ സ്വർഗ-പരാഃ ജന്മ-കർമ-ഫല-പ്രദാം .
ക്രിയാ-വിശേഷ ബഹുലാം ഭോഗ ഐശ്വര്യ ഗതിം പ്രതി

ഭോഗൈ+ശ്വ+ര്യ+പ്രസ+ക്താനാം(ൻ) തയാപ-ഹൃത-ചേതസാം . വ്യവസായാ-
ത്മികാ ബുദ്ധിസ് സമാ-ധൗന വിധീയതേ .. 2-44..
PP
ഭോഗ ഐശ്വര്യ പ്രസക്താനാം തയാ അപഹൃത ചേതസാം . വ്യവസായാ

ആത്മികാ ബുദ്ധിഃ സമാധൗ ന വിധീയതേ

ത്രൈഗു+ണ്യ-വിഷയാ വേദാ നിസ്ത്രൈ-ഗു+ണ്യോ ഭവാർജുന . നിർദ്വ+ന്ദ്വോ നി+ത്യ-സ+ത്ത്വ+സ്ഥോ നി+ര്യോഗ+ക്ഷേമ ആത്മവാൻ .. 2-45..
PP
ത്രൈ-ഗുണ്യ വിഷയാഃ വേദാഃ നിസ്ത്രൈ-ഗുണ്യഃ ഭവ അർജുന .
നിർദ്വന്ദ്വഃ നിത്യ-സത്ത്വ-സ്ഥഃ നിര്യോഗ-ക്ഷേമഃ ആത്മ-വാൻ

യാവാ-നർഥ ഉദ-പാനേ സർവതസ് സ+മ്പ്ലുതോ-ദകേ .
താവാൻസർവേഷു വേദേഷു+ബ്രാ+ഹ്മണ+സ്യ വിജാനതഃ .. 2-46..
PP
യാവാൻ അർഥഃ ഉദ-പാനേ സർവതഃ സമ്പ്ലുത ഉദകേ .
താവാൻ സർവേഷു വേദേഷു ബ്രാഹ്മണസ്യ വിജാനതഃ

കർമ+ണ്യേ-വാധി-കാരസ്തേ മാ ഫലേഷു കദാചന .
മാ കർമ-ഫല-ഹേതുർ-ഭൂർമാതേ സങ്ഗോऽസ്ത്വ-കർമണി .. 2-47..
PP
കർമണി ഏവ അധികാരഃ തേ മാ ഫലേഷു കദാചന .
മാ കർമ-ഫല ഹേതുഃ ഭൂഃ മാ തേ സങ്ഗഃ അസ്തു അകർമണി

യോഗസ്ഥഃ(ഖ്) കുരു കർമാണി സങ്ഗം(ൻ)ത്യ+ക്ത്വാ ധന+ഞ്ജയ .
സി+ദ്ധ്യ-സി+ദ്ധ്യോസ് സമോ ഭൂ+ത്വാ സമ+ത്വം(യ്) യോഗ ഉ+ച്യതേ .. 2-48..
PP
യോഗ-സ്ഥഃ കുരു കർമാണി സങ്ഗം ത്യക്ത്വാ ധനഞ്ജയ .
സിദ്ധി അസിദ്ധ്യോഃ സമഃ ഭൂത്വാ സമത്വം യോഗഃ ഉച്യതേ

ദൂരേ-ണ+ഹ്യ-വരം(ങ്) കർമ ബു+ദ്ധി-യോഗാ+ദ്ധന+ഞ്ജയ .
ബു+ദ്ധൗ ശരണ-മ+ന്വി+ച്ഛ കൃപണാഃ(ഫ്) ഫല-ഹേതവഃ .. 2-49..
PP
ദൂരേണ ഹി അവരം കർമ ബുദ്ധി-യോഗാത് ധനഞ്ജയ .
ബുദ്ധൗ ശരണം അന്വിച്ഛ കൃപണാഃ ഫല-ഹേതവഃ

ബു+ദ്ധി-യു+ക്തോ ജഹാ-തീഹ ഉഭേ സുകൃത-ദുഷ്കൃതേ .
തസ്മാ+ദ്യോ-ഗായ യു+ജ്യ+സ്വ യോഗഃ(ഖ്) കർമസു കൗശലം .. 2-50..
PP
ബുദ്ധി-യുക്തഃ ജഹാതി ഇഹ ഉഭേ സുകൃത-ദുഷ്കൃതേ .
തസ്മാത് യോഗായ യുജ്യസ്വ യോഗഃ കർമസു കൗശലം

കർമജം ബു+ദ്ധി-യു+ക്താഹി ഫലം(ൻ)ത്യ+ക്ത്വാ മനീഷിണഃ .
ജ+ന്മ-ബന്ധ വിനിർമുക്താഃ(ഫ്)പദം(ങ്) ഗ+ച്ഛ+ന്ത്യനാ-മയം .. 2-51..
PP
കർമ-ജം ബുദ്ധി-യുക്താഃ ഹി ഫലം ത്യക്ത്വാ മനീഷിണഃ .
ജന്മ-ബന്ധ വിനിർമുക്താഃ പദം ഗച്ഛന്തി അനാമയം

യദാ തേ മോഹ-കലിലം ബു+ദ്ധിർവ്യതി-തരി+ഷ്യതി .
തദാ ഗ+ന്താസി നിർവേദം ശ്രോത+വ്യ+സ്യ+ശ്രുത+സ്യ ച .. 2-52..
PP
യദാ തേ മോഹ കലിലം ബുദ്ധിഃ വ്യതിതരിഷ്യതി .
തദാ ഗന്താ അസി നിർവേദം ശ്രോതവ്യസ്യ ശ്രുതസ്യ ച

ശ്രുതി-വി+പ്രതി-പ+ന്നാ തേയദാ+സ്ഥാ+സ്യതി നി+ശ്ചലാ .
സമാ-ധാവ-ചലാ ബു+ദ്ധിസ്തദാ യോഗമ-വാപ്സ്യസി .. 2-53..
PP
ശ്രുതി വിപ്രതിപന്നാ തേ യദാ സ്ഥാസ്യതി നിശ്ചലാ .
സമാധൗ അചലാ ബുദ്ധിഃ തദാ യോഗം അവാപ്സ്യസി

അർജുന ഉവാച .
സ്ഥിത+പ്ര+ജ്ഞ+സ്യ കാ ഭാഷാ സമാധി+സ്ഥ+സ്യ കേശവ .
സ്ഥിതധീഃ(ഖ്) കിമ്പ്ര-ഭാഷേത കിമാസീത+വ്രജേത കിം .. 2-54..
PP
അർജുനഃ ഉവാച .
സ്ഥിത-പ്രജ്ഞസ്യ കാ ഭാഷാ സമാധി-സ്ഥസ്യ കേശവ .
സ്ഥിത-ധീഃ കിം പ്രഭാഷേത കിം ആസീത വ്രജേത കിം

ശ്രീഭഗവാനുവാച .
പ്രജഹാതി യദാ കാമാൻഥ്-സർവാൻപാർഥ മനോഗതാൻ .
ആ+ത്മ+ന്യേ-വാ+ത്മനാ തുഷ്ടസ്-
സ്ഥിത+പ്രജ്ഞ+സ്തദോ+ച്യതേ .. 2-55..
PP
ശ്രീ ഭഗവാൻ ഉവാച .
പ്രജഹാതി യദാ കാമാൻ സർവാൻ പാർഥ മനഃ ഗതാൻ .
ആത്മനി ഏവ ആത്മനാ തുഷ്ടഃ സ്ഥിത-പ്രജ്ഞഃ തദാ ഉച്യതേ

ദുഃ(ഖ്)ഖേ+ഷ്വനു+ദ്വി+ഗ്ന-മനാസ് സുഖേഷു വിഗതസ്പൃഹഃ .
വീത-രാഗ-ഭയ+ക്രോധസ് സ്ഥിതധീർമുനി-രു+ച്യതേ .. 2-56..
PP

ദുഃഖേഷു അനുദ്വിഗ്ന-മനാഃ സുഖേഷു വിഗത-സ്പൃഹഃ .
വീത രാഗ ഭയ ക്രോധഃ സ്ഥിത-ധീഃ മുനിഃ ഉച്യതേ

യസ് സർവ+ത്രാ-നഭി+സ്നേഹസ് തത്തത്പ്രാ+പ്യ ശുഭാശുഭം .
നാഭി-ന+ന്ദതി ന+ദ്വേഷ്ടി ത+സ്യ+പ്രജ്ഞാ+പ്ര-തിഷ്ഠിതാ .. 2-57..
PP
യഃ സർവത്ര അനഭിസ്നേഹഃ തത് തത് പ്രാപ്യ ശുഭ അശുഭം .
ന അഭിനന്ദതി ന ദ്വേഷ്ടി തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ

യദാ സംഹരതേ ചായം(ങ്) കൂർമോഽങ്ഗാ-നീവ സർവശഃ .
ഇ+ന്ദ്രി-യാണീ+ന്ദ്രി-യാർഥേ+ഭ്യസ് തസ്യ+പ്രജ്ഞാ+പ്രതിഷ്ഠിതാ .. 2-58..
PP
യദാ സംഹരതേ ച അയം കൂർമഃ അങ്ഗാനി ഇവ സർവശഃ . ഇന്ദ്രിയാണി
ഇന്ദ്രിയ അർഥേഭ്യഃ തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ

വിഷയാ വിനിവർത+ന്തേ നിരാ-ഹാര+സ്യ ദേഹിനഃ .
രസവർജം രസോഽ+പ്യ+സ്യ പരം(ൻ)ദൃഷ്ട്വാ നിവർതതേ .. 2-59..
PP
വിഷയാഃ വിനിവർതന്തേ നിരാഹാരസ്യ ദേഹിനഃ .
രസ-വർജം രസഃ അപി അസ്യ പരം ദൃഷ്ട്വാ നിവർതതേ

യതതോ+ഹ്യപി കൗ+ന്തേയ പുരുഷ+സ്യ വിപ+ശ്ചിതഃ .
ഇ+ന്ദ്രിയാണി+പ്രമാഥീനി ഹരന്തി+പ്രസഭം മനഃ .. 2-60..
PP
യതതഃ ഹി അപി കൗന്തേയ പുരുഷസ്യ വിപശ്ചിതഃ .
ഇന്ദ്രിയാണി പ്രമാഥീനി ഹരന്തി പ്രസഭം മനഃ

താനി സർവാണി സം(യ്)യ+മ്യ യു+ക്ത ആസീത മത്പരഃ .
വശേഹി യ+സ്യേ+ന്ദ്രി-യാണി ത+സ്യ+പ്ര+ജ്ഞാ+പ്ര-തിഷ്ഠിതാ .. 2-61..
PP
താനി സർവാണി സംയമ്യ യുക്തഃ ആസീത മത്പരഃ .
വശേ ഹി യസ്യ ഇന്ദ്രിയാണി തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ

ധ്യായതോ വിഷയാൻപുംസസ് സങ്ഗ+സ്തേഷൂപ-ജായതേ .
സങ്ഗാഥ് സ+ഞ്ജാ-യതേ കാമഃ(ഖ്) കാമാത്ക്രോധോഽഭി-ജായതേ .. 2-62..
PP
ധ്യായതഃ വിഷയാൻ പുംസഃ സങ്ഗഃ തേഷു ഉപജായതേ .
സങ്ഗാത് സഞ്ജായതേ കാമഃ കാമാത് ക്രോധഃ അഭിജായതേ

ക്രോധാദ്ഭവതി സ+മ്മോഹസ് സമ്മോഹാഥ് സ്മൃതി-വി+ഭ്രമഃ .
സ്മൃതി+ഭ്രംശാദ് ബുദ്ധി-നാശോ ബുദ്ധി-നാശാത്പ്രണ+ശ്യതി .. 2-63..
PP
ക്രോധാത് ഭവതി സമ്മോഹഃ സമ്മോഹാത് സ്മൃതി വിഭ്രമഃ .
സ്മൃതി ഭ്രംശാദ് ബുദ്ധിനാശഃ ബുദ്ധി-നാശാത് പ്രണശ്യതി

രാഗ+ദ്വേഷ-വിമു+ക്തൈസ്തു വിഷയാ-നി+ന്ദ്രിയൈ+ശ്ചരൻ . ആ+ത്മ-
വ+ശ്യൈർവിധേ-യാ+ത്മാ+പ്രസാദ-മധി-ഗ+ച്ഛതി .. 2-64..
PP
രാഗ ദ്വേഷ വിമുക്തൈഃ തു വിഷയാൻ ഇന്ദ്രിയൈഃ ചരൻ .
ആത്മ-വശ്യൈഃ വിധേയ ആത്മാ പ്രസാദം അധിഗച്ഛതി

പ്രസാദേ സർവ-ദുഃ(ഖ്)ഖാനാം ഹാനി-ര+സ്യോപ-ജായതേ .
പ്രസ+ന്ന-ചേതസോ+ഹ്യാശു ബുദ്ധിഃ(ഫ്) പ+ര്യവ-തിഷ്ഠതേ .. 2-65..
PP
പ്രസാദേ സർവ ദുഃഖാനാം ഹാനിഃ അസ്യ ഉപജായതേ .
പ്രസന്ന ചേതസഃ ഹി ആശു ബുദ്ധിഃ പരി അവതിഷ്ഠതേ

നാസ്തി ബു+ദ്ധിര-യു+ക്ത+സ്യ നചാ-യു+ക്ത+സ്യ ഭാവനാ .
നചാ-ഭാവ-യതശ് ശാന്തി-രശാ+ന്ത+സ്യ കുതസ് സുഖം .. 2-66..
PP
ന അസ്തി ബുദ്ധിഃ അയുക്തസ്യ ന ച അയുക്തസ്യ ഭാവനാ .
ന ച അഭാവയതഃ ശാന്തിഃ അശാന്തസ്യ കുതഃ സുഖം

ഇന്ദ്രിയാണാം ഹി ചരതാം(യ്) യ+ന്മനോ്നു-വിധീയതേ .
തദ+സ്യ ഹരതി+പ്രജ്ഞാം(വ്) വായുർനാവ-മിവാംഭസി .. 2-67..
PP
ഇന്ദ്രിയാണാം ഹി ചരതാം യത് മനഃ അനുവിധീയതേ .
തത് അസ്യ ഹരതി പ്രജ്ഞാം വായുഃ നാവം ഇവ അംഭസി

തസ്മാ+ദ്യ+സ്യ മഹാ-ബാഹോ നിഗൃഹീ-താനി സർവശഃ .
ഇ+ന്ദ്രി-യാണീ+ന്ദ്രി-യാർഥേഭ്യ+സ്തസ്യ+പ്രജ്ഞാ+പ്രതിഷ്ഠിതാ .. 2-68..
PP
തസ്മാത് യസ്യ മഹാ-ബാഹോ നിഗൃഹീതാനി സർവശഃ .
ഇന്ദ്രിയാണി ഇന്ദ്രിയ അർഥേഭ്യഃ തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ

യാ നിശാ സർവ-ഭൂതാനാം(ൻ)ത+സ്യാം(ഞ്) ജാഗർതി സം(യ്)യമീ .

യ+സ്യാം(ഞ്)ജാ+ഗ്രതി ഭൂതാനി സാനിശാ പ+ശ്യതോ മുനേഃ .. 2-69..
PP
യാ നിശാ സർവ ഭൂതാനാം തസ്യാം ജാഗർതി സംയമീ .
യസ്യാം ജാഗ്രതി ഭൂതാനി സാ നിശാ പശ്യതഃ മുനേഃ

ആപൂര്യ-മാണ-മചല+പ്രതിഷ്ഠം
സമുദ്ര-മാപഃ(ഫ്)പ്രവിശ+(ന്തി യ+ദ്വത് .
ത+ദ്വത്കാമായം പ്രവിശ+ന്തി സർവേ
സ ശാ+ന്തി-മാപ്നോതിന കാമകാമീ .. 2-70..
PP
ആപൂര്യമാണ അചല-പ്രതിഷ്ഠം
സമുദ്രം ആപഃ പ്രവിശന്തി യദ്വത് .
തദ്വത് കാമാഃ യം പ്രവിശന്തി സർവേ
സഃ ശാന്തിം ആപ്നോതി ന കാമ-കാമീ

വിഹായ കാമാ+ന്യസ് സർവാൻപുമാംശ്ചരതി നിസ് സ്പൃഹഃ . നിർമമോ
നിരഹങ്കാരസ് സശാന്തി-മധി-ഗ+ച്ഛതി .. 2-71..
PP
വിഹായ കാമാൻ യഃ സർവാൻ പുമാൻ ചരതി നിഃസ്പൃഹഃ .
നിർമമോഃ നിരഹങ്കാരഃ സഃ ശാന്തിം അധിഗച്ഛതി

ഏഷാ+ബ്രാഹ്മീ+സ്ഥിതി(ഫ്) പാർഥ നൈനാ+ബ്രാ+പ്യ വിമു+ഹ്യതി .
സ്ഥി+ത്വാ+സ്യാ-മന്ത-കാലേഽപി+ബ്രഹ്മ-നിർവാണ-മൃച്ഛതി .. 2-72..
PP
ഏഷാ ബ്രാഹ്മീ സ്ഥിതിഃ പാർഥ ന ഏനാം പ്രാപ്യ വിമുഹ്യതി .
സ്ഥിത്വാ അസ്യാം അന്തകാലേ അപി ബ്രഹ്മ-നിർവാണം ഋച്ഛതി
**
ഓം ത+ത്സദിതി+ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാ-സൂപ-നിഷ+ത്സു+ബ്രഹ്മ-വിദ്യായാം
യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ സാങ്ഖ്യയോഗോ
നാമ+ദ്വിതീയോഽ+ധ്യായഃ .. 2..